

FELSZÍNI VIZEK VÍZ KERETIRÁNYELV SZERINT MŰKÖDŐ MONITORING PROGRAMJAI, ALPROGRAMJAI

Feltáró monitoring - Magyarországon a 31/2004. KvVM rendelet szabályozza a felszíni vizek állapotára vonatkozó jellemzők megfigyelésének rendjét. A VKI monitoring tervezése az ebben foglalt előírásoknak megfelelően történt meg, a már évtizedek óta működő monitoring programokra alapozva. A VKI előírásain túl figyelembe vételre kerültek az egyéb hazai jogszabályi és szakmapolitikai szempontok és a rendelkezésre álló mérési kapacitások is.

A feltáró monitoring fő célja, hogy elegendő szintű információt biztosítson a felszíni víztestek állapotának minősítéséhez, a hosszú távú természetes és antropogén hatások okozta állapotváltozások kimutatásához, a két és többoldalú nemzetközi egyezményekben vállalt mérési kötelezettségek teljesítéséhez. E program keretében történik az interkalibrációs hálózat működtetése is. A hálózat kialakításánál figyelembe vételre került a megfigyelésre kiválasztott víztest jelentősége, nagysága, a vízminőségi trendek értékelésének szempontjai, és az egyéb EU előírásokból eredő mérési és adatszolgáltatási kötelezettség alá eső víztestek. A programnak ezen része évente kerül végrehajtásra. A vízminőségi trendek értékelése a referencia helyek vizsgálatával egyetemben hatévente kerül majd elvégzésre. A VKI 8., 9., 10. mellékletében felsorolt komponensek közül e helyeken csak a természetes fémek vizsgálata történik. A mért mutatók az ökológiai és kémiai állapot jellemzéséhez szükséges minőségi elemek.

Operatív monitoring - Operatív monitorozásra kockázatosnak minősített víztestek lettek kiválasztva mintaterületi elv alkalmazásával, úgy, hogy a különböző típusú terhelések kellő reprezentálása biztosított legyen. Az előzetesen elvégzett kockázatértékelés hidromorfológiai szempontból, a szerves anyag, a tápanyagterhelés és a veszélyes anyag terhelés alapján történt. A kockázattípusnak megfelelően azokat a szennyezőket vizsgálják, amelyek az adott helyeken a terheléseket jellemzik, és amelyek a vízi élővilág számára meghatározóak, és olyan részletességgel, hogy a szignifikáns hatás eldönthető legyen, illetve az intézkedések hatása kimutatható legyen.

Operatív monitoring alprogramjai

Az **operatív** monitorozási alprogramokra általában a kockázatosnak minősített víztesteken lettek kijelölve mintavételi helyek mintaterületi elven úgy, hogy az azonos víztípusokhoz tartozó, azonos jellegű kockázatosságú víztest csoportokra legyen jellemző az azonos jellegű intézkedési programok hatásának igazolása.

HUSWPO 1LWHM operatív alprogram tavakra - Ez az alprogram a **hidromorfológiai** szempontból kockázatosnak minősített **tavak** közül kiválasztott reprezentatív víztestek monitorozó programját tartalmazza.

HUSWPO 1LWNO operatív alprogram tavakra - Ez az alprogram a **tápanyag tartalom és a szerves anyag tartalom** szempontjából kockázatosnak minősített **tavak** közül kiválasztott reprezentatív víztestek monitorozó programját tartalmazza.

HUSWPO 1RWHM operatív alprogram vízfolyásokra - Ez az alprogram az előzetesen **hidromorfológiai** szempontból kockázatosnak minősített **folyó víztestek** közül kiválasztott olyan reprezentatív helyek programját tartalmazza, ahol a kockázatosságot a hosszanti átjárhatóság hiánya eredményezte.

HUSWPO 1RWNO operatív alprogram vízfolyásokra - Ez az alprogram az előzetesen **tápanyag vagy szerves anyag terhelés** miatt kockázatosnak minősített **folyó** víztestek közül kiválasztott reprezentatív helyek programját tartalmazza.

HUSWPO 1RWPS operatív alprogram vízfolyásokra - Ez az alprogram az előzetesen a **veszélyes anyag terhelés** miatt kockázatosnak minősített **folyó** víztestek közül kiválasztott reprezentatív helyek programját tartalmazza. A programon belül a kockázatossgot okozó releváns veszélyes anyagok vizsgálata történik meg.

HUSWPO 2RWHM operatív alprogram vízfolyásokra - Ez az alprogram az előzetesen **hidromorfológiai** szempontból kockázatosnak minősített **folyó** víztestek közül kiválasztott olyan reprezentatív helyek programját tartalmazza, ahol a kockázatossgot völgyzárógát, duzzasztás, jelentősebb vízkivétel vagy vízbevezetés, vízmegosztás hatásai eredményezték.

HUSWPO 3RWHM operatív alprogram vízfolyásokra - Ez az alprogram az előzetesen **hidromorfológiai** szempontból kockázatosnak minősített **folyó** víztestek közül kiválasztott olyan reprezentatív helyek programját tartalmazza, ahol a kockázatossgot a keresztaszvény menti elváltozások vagy folyószabályozással kapcsolatos elváltozások eredményezték.

HUSWPO 4RWHM operatív alprogram vízfolyásokra - Ez az alprogram az előzetesen **hidromorfológiai** szempontból kockázatosnak minősített **folyó** víztestek közül kiválasztott olyan reprezentatív helyek programját tartalmazza, ahol a kockázatossgot a kotrás és a meder-burkolat eredményezte.

A víztesten belül a hely kiválasztásának kritériuma az volt, hogy a mintavételi ponton mérhető állapot megfelelően reprezentálja a víztest egészének és a releváns víztest csoportok állapotát, úgy, hogy a jelentős pontszerű vagy diffúz szennyezőforrás(ok) hatása értékelhető legyen a kockázatossg szempontjából és reprezentatív legyen, figyelembe véve a terhelés hatásának hossz-szvény szerinti megállapíthatóságát is. A mintavételi hely kiválasztásánál további szempont volt, hogy lehetőség szerint az innen származó vízminőségi információk a VKI szempontjain túlmenően alapinformációként szolgáljanak az egyéb hazai szakmai, jogszabályi és nemzetközi mérési kötelezettségek szempontjából is. Ennek érdekében egyes víztesteken több mintavételi hely is kijelölésre került. A területismeret alapján a mintavételezés célszerűségi szempontjait (*megközelíthetőség, jellemzőség*) is figyelembe vették.

Feltáró monitoring alprogramjai

HUSWPS 1LW feltáró alprogram tavakra - A vizsgálandó mintavételi helyek úgy lettek kiválasztva, hogy azok megfelelően reprezentálják a víztestek, víztest csoportok állapotát, és hogy a VKI által szigorúan előírt szempontokon túlmenően alapinformációkat szolgáltatassanak az egyéb hazai szakmai, jogszabályi és nemzetközi mérési kötelezettségek szempontjából is.

A feltáró monitoring vizsgálati helyek kiválasztásánál alkalmazott fő kritériumok:

- A nagy tavakra eső mérési helyek
- Határvízi és nemzetközi egyezményekben vállalt kötelezettség szerinti szelvények
- Interkalibrációs helyek
- Természetes víztestek referencia-viszonyainak mérésére kijelölt helyek, melyek hosszú távú természetes és antropogén eredetű változások megfigyelésére szolgálnak
- Ivóvízkivételhez kapcsolódó monitoring
- Egyéb EU-irányelv alapján kijelölt helyek

HUSWPS 1RW feltáró alprogram vízfolyásokra - A vizsgálandó mintavételi helyek úgy lettek kiválasztva, hogy azok megfelelően reprezentálják a víztestek, víztest csoportok állapotát, és hogy a VKI által szigorúan előírt szempontokon túlmenően alapszolgáltatásokat nyújtsanak az egyéb hazai szakmai, jogszabályi és nemzetközi mérési kötelezettségek szempontjából is.

A feltáró monitoring vizsgálati helyek kiválasztásánál alkalmazott fő kritériumok:

- A 2500 km²-t meghaladó vízgyűjtők kifolyási szelvényei
- A 2500 km²-nél nagyobb vízgyűjtők olyan jellemző belső pontjai, melyek az összegzett hatások bemutatása szempontjából fontosak és a kiválasztott pontokon biztosítják a korábbi (MSZ 12749) szerinti monitoring folyamatosságát (*anyagáram becslések szempontjából fontos szelvények*)
- Határvízi és nemzetközi egyezményekben vállalt kötelezettség szerinti szelvények
- Interkalibrációs helyek
- Természetes víztestek referencia-viszonyainak mérésére kijelölt helyek, melyek hosszú távú természetes és antropogén eredetű változások megfigyelésére szolgálnak
- Ivóvízkivételhez kapcsolódó monitoring
- Egyéb EU-irányelv alapján kijelölt helyek